Epöli Hírmondó

XXII. *évfolyam*
2. szám
2020. június 24.

e-mail: onkormanyzat@epol.hu
honlap: www.epol.hu

Kedves Hírmondó olvasók!

Szeretettel köszöntöm az Epöli Hírmondó olvasóit. Jelen lapszámunk is némileg rendhagyóra sikeredett az elmúlt három hónap pandémiás eseményei miatt.
A Magyar Köztársaság Kormánya 2020. március 11-én hirdette ki az ország egész területére a veszélyhelyzetet és rendkívüli jogrendet vezetett be. Ez a különleges jogrend biztosította a járvány elleni védekezéshez szükséges rendkívüli intézkedések végrehajtását.
Településünkön is felfüggesztésre került a képviselő-testület működése és annak munkáját a polgármester látta el. A veszélyhelyzet kihirdetésével egy időben megalakítottuk az Operatív Bizottságot, melynek tagjai a képviselő-testület és a jegyző.
A folyamatban lévő ügyekről és a meghozott döntésekről két alkalommal tájékoztattam a bizottság tagjait.
Az oktatási intézményeink ügyeleti rendszerben működtek, meg kellett szervezni a településen a rászorulók, a gyermekek és az idősek étkeztetését, ellátását.
Úgy gondolom, hogy Epöl lakossága ezen a téren jelesre vizsgázott. Az önkormányzat dolgozói, a települési képviselők, rokonok, szomszédok egymást kiegészítve nyújtottak segítséget annak, akinek éppen szüksége volt rá. Ha kellett, bevásároltak, elhozták a gyógyszert a patikából stb.
Az önkormányzat az étkeztetés zavartalan biztosítása érdekében az Epöl Községi Polgárőr Egyesület gépjárművét vette, veszi igénybe, mellyel a tálalókonyhán dolgozó Bokros Gáborné látta és látja el a feladatot.
A település minden lakója mosható, többször használható maszkot kapott.
Az elrendelt intézkedéseknek és a lakosság fegyelmezett viselkedésének köszönhetően a településen nem történt koronavírus okozta megbetegedés. Itt azért meg kell jegyeznem, hogy kisebb kihágások azonban történtek a veszélyhelyzet ideje alatt, gondolok itt a baráti, haveri összejövetelekre, „pince bulikra”. Sajnos pont olyan személyek részvételével, akiktől elvárható lenne a jogszabályok pontos betartása, hiszen példát mutatnak a lakosság számára!
A bevezetett korlátozások részleges feloldásával ismét lehetőség nyílik rendezvények megtartására. Így kerülhetett sor a magyarság számára oly fájdalmas trianoni békediktátum 100 évvel ezelőtti aláírásnak megemlékezésére. Az önkormányzat a megemlékezést június 6-án tartotta, melyet az értéktár bizottság által szervezett emléktúra követett. Nagyon örülök, hogy ilyen sokan érezték fontosnak e napot, és vettek részt rajta. Ezen kívül, a nemzeti összetartozás napján a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség felhívásához csatlakozva őrtűz gyújtásra is sor került, valamint a csütörtöki mise után is megemlékezhettünk Trianonról. Köszönet illeti a szervezőket, reméljük, a következő években is ilyen aktívan állnak majd minden megemlékező műsorhoz!
2020. február 28-án tartotta az Epöli Kert és Borbarátok Egyesülete alakuló közgyűlését. Az egyesületet a cégbíróság időközben bejegyezte.
A tagok az alapszabályban célul tűzték ki: az Epöl község közigazgatási területén folyó kiskerti növény- és gyümölcstermesztés, valamint a szőlő- és bortermelés fenntartását, továbbfejlesztését, szakmai továbbképzés, hagyományőrzés népszerűsítését.
Az egyesület első akciójaként a zártkerti területen „jelzőtáblákat” helyezett el, melyen arra kéri az ott közlekedőket, hogy lassan, másokra is odafigyelve közlekedjünk az utakon. Valamint a „Cselényi keresztnél” egy hirdetőtábla került felállításra, itt a gazdák hirdethetik feleslegessé vált portékáikat, továbbá itt lesz elhelyezve a kulturált zártkert használat szabályzata.
Ezúton invitálok mindenkit a 2020. július 18-án /szombaton/, immár 6. alkalommal megrendezésre kerülő Epöli Borút rendezvényre, melyet a már elmúlt veszélyhelyzet miatt bő egy hónappal később tartunk a szőlőhegyen, immár az egyesület szervezésében, de az önkormányzat támogatásával.

Májusban megkezdődtek a vis maior helyreállítások. Egyelőre két helyszínen: a Táncsics utcai támfalnál, illetve a Horváth Mariska néni kertje végében lévő támfalnál. A harmadik helyszín (Bem utca 10-12 előtti támfal rendszer) munkálatainak megkezdésére az előbbiek befejezése után kerül sor. A kivitelezési munkálatok az ott lakóknak és az arra közlekedőknek is sok kellemetlenséggel járnak. Ennek ellenére kérem mindenkinek a türelmét, hiszen közös érdekünk ezen építmények megerősítése, helyreállítása.

Ebben az évben a Magyar Falu program keretén belül útfelújításra pályázhatott településünk. Amennyiben pályázatunk támogatást nyer, akkor a forrás segítségével a Bem József utca útburkolata újulhat meg belőle teljes hosszában. Bízom a támogatási kérelem sikerességében, mivel az önkormányzatnak ebben az esetben nem kell önrészt biztosítania, a fejlesztés 100 %-át a Magyar Állam állja.

A Kormány járvánnyal kapcsolatos feloldó intézkedéseinek köszönhetően, ezen a hétvégén a Petőfi téren idén is lesz körhinta és jöhetnek a vásározók, a gyermekek nagy-nagy örömére. Valamint nem marad el a „búcsúbál” sem, melyet szombaton a Vadvirág Presszóban tartanak.

Kívánok mindenkinek tartalmas, kellemes nyarat!

Tácsik Attila
polgármester

Kúttulajdonosok figyelem!

JOGSZABÁLYVÁLTOZÁS!
Az engedély nélkül létesített ásott vagy fúrt kutak tulajdonosainak 2023. december 31-ig kell kérelmezni a tulajdonukban álló kút fennmaradási, avagy megszüntetési engedélyezési eljárását.
További információ a jegyzőtől kérhető.

Tisztelt Olvasók!

Mint saját „bőrükön” is érezték és lapunk első oldalain is már olvashatták, ahogy Önök, úgy mi, Önkormányzati és Hivatali dolgozók is rendkívüli napokat élünk, éltünk meg és ennek megfelelően, rendhagyó módon dolgoztunk az elmúlt időszakban.
A Bajnai Közös Önkormányzati Hivatal Bajnai székhelye és Epöli kirendeltsége a vészhelyzet alatt sem zárt be, folyamatosan működött, az igényeknek megfelelően.
A vészhelyzet ideje alatt esküvőt is tartottunk, még egyszer innen is sok boldogságot kívánunk az ifjú párnak.
A polgármesterek és a jegyző 24 órában elérhetőek és azok voltak a vészhelyzet fennállása alatt is.
A hivatali dolgozók az Önkormányzat dolgozóival, a Civil szervezetekkel, főként a Polgárőrséggel, és nem utolsó sorban a helyi önkormányzati képviselők segítségével el tudták látni a vészhelyzetben felmerült speciális feladatokat, így a maszkokkal való ellátást, bevásárlást, gyógyszerek kiváltását, stb.
Ezúton is köszönet minden segítőnek, nélkülük nem sikerült volna.
A képviselő- testület működése a vészhelyzet bejelentésével felfüggesztésre került, annak megszűnéséig a polgármester látta el a képviselő- testület feladatait is. Annak érdekében azonban, hogy a képviselők megfelelően informálódjanak és tájékozottak legyenek a települést érintő ügyekben, a Polgármester létrehozta az ún. Operatív Bizottságot, amelynek minden települési képviselő a tagja, így a rendszeres találkozást nem kellett nélkülözni.
A vészhelyzet fennállása óta két alkalommal találkozott az Operatív Bizottság. Az ő nevükben kerültek megfogalmazásra és közzétételre a járványhelyzet kezeléséhez szükséges tájékoztatások, hirdetmények.
Bízunk benne, hogy a vészhelyzet megszűnésével, júniusban már képviselő- testületi ülést tarthatunk, s áttekinthetjük az alapjaiban megváltozott költségvetést, s az előttünk álló feladatokat.

Tisztelt Epöli Hírmondó Olvasók!

Bízom benne, hogy, amikor ezeket a sorokat olvassák, már néhány rendezvény is megtartható, hiszen már mindnyájan vágyunk a találkozásokra, a beszélgetésekre, de kérem, tartsák szem előtt a még fennálló egészségügyi veszélyt és azt a tényt, hogy ebben az évben elsőrendű szempont az egészség megőrzése után a gazdaságosság lesz.
Tisztelettel köszönöm figyelmüket és kívánok minden olvasónak kellemes nyarat és jó egészséget!

Elődné Lukács Erzsébet
jegyző

Tisztelt Ügyfelek!

Ezúton értesítem Önöket, hogy a Bajnai Közös Önkormányzati Hivatal az idei év nyarán sem zár be.

A hivatal székhelyén lévő Bajnai iroda és az Epöli Kirendeltség is folyamatosan nyitva lesz a nyári hónapok alatt is.
Szeretettel várjuk Önöket!

Elődné Lukács Erzsébet
jegyző

Felhívás!
Parlagfű elleni védekezésre

Tisztelt Lakosság!

Ezúton hívom fel a tisztelt bajnai és epöli ingatlantulajdonosok figyelmét a parlagfű elleni védekezési kötelezettségükre, mely az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvényen alapul. A jogszabály 17. § (4) bekezdése szerint:

„A földhasználó köteles az ingatlanon a parlagfű virágbimbójának kialakulását megakadályozni, és ezt követően ezt az állapotot a vegetációs időszak végéig folyamatosan fenntartani.”
Ez azt jelenti, hogy a termelők és a földtulajdonosok egész évben kötelesek védekezni a földterületükön a károsító gyomnövények ellen, többek között a parlagfű ellen is.

A környezete és saját érdekében felszólítom, hogy a tulajdonában lévő, ill. használatába tartozó kertek, szántók, udvarok és egyéb parlagfű megtelepedésére alkalmas területeket a parlagfűtől mentesítse kézi gyomlálással, kaszálással, és kapálással vagy vegyszeres gyomirtással.
Ha a földhasználó a védekezési kötelezettségének nem tesz eleget, úgy a földhasználó költségére belterületek vonatkozásában a jegyző, míg külterületek vonatkozásában a területileg illetékes Földhivatal közérdekű védekezést rendelhet el.

A kötelezettség teljesítésének helyszíni ellenőrzéséről a földhasználó előzetes értesítése mellőzhető.
Aki a fenti védekezést határidőre nem hajtja végre, bírsággal sújthatja az eljáró hatóság.

Kérem a fent leírtak szíves tudomásul vételét és a törvényben foglaltak betartását!

Elődné Lukács Erzsébet
jegyző

Újra indul a kézműves, barkácsolós napközis nyár!

2020. július 20-a (hétfőtől)-2020. július 31-ig (péntekig.)

Sok szeretettel várok minden gyermeket.

ÉTELT – ITALT MINDENKI HOZZON MAGÁVAL!

Helyszín: Epöl, Könyvtár és Közösségi ház
Időpont: Hétfő – Péntek 9:00-15:00

Vágenszommer Orsolya

Óvodai hírek

Szeretettel köszöntöm Epöl község lakóit!

Legnagyobb örömünkre lassanként végre beköszönt az igazi nyár, kis óvodánk „régi lakóinak” többsége már odahaza tölti szabadidejét, számukra itt az ideje a jól megérdemelt pihenésnek, „új fiókáink” pedig folyamatosan költöznek be Tündérkertünkbe.
Visszatekintve az elmúlt időszakra, ismételten megállapíthatjuk, hogy igen eseménydús hónapok állnak mögöttünk, eseménydúsak, de különbözőek, mint az eddig megszokottak voltak.
Március hónap közepén bezárta kapuit kis óvodánk, gyermekeink odahaza, családjaik körében töltöttek hosszú heteket, hónapokat a korona vírus járvány elleni védelem érdekében. A családok mindennapjait úgy segítettük, hogy Tündérkert Tündérei zárt facebook csoportunk keretén belül fejlesztő feladatokat, meséket, dalokat, mondókákat osztottunk meg a szülők és gyermekeik számára. Szeretném megköszönni mindazon családok óvodánkkal való együttműködését, amelyek nagy hangsúlyt fektettek az óvodával karöltve gyermekeik otthoni fejlesztésére az elmúlt időszakban.
Ez a nyár kissé másként alakul számunkra, mint az eddigiek. Nagycsoportos korú gyermekeinktől lassanként búcsút veszünk, leendő kis óvodás gyermekeinket pedig folyamatosan szoktatjuk be az óvodai életbe.

Nyári programjaink:

- **Karbantartási és felújítási munkálatok a nyár folyamán Tündérkert Óvodánkban**
- **2020. július 20 – 31. Nyári zárva tartás a Tündérkert Óvodában** (Ügyeletes Óvoda: Bajnai Napközi Otthonos Óvoda)
- **2020. augusztus 15. Nagycsoportos gyermekek búcsúztatása Tündérkert Óvodánkban**

Engedjék meg, hogy a Tündérkert Óvoda gyermekei és dolgozói nevében kellemes nyarat, jó pihenést kívánjak Epöl Község aprajának és nagyjának!

Dr. Nagyné Nagy Barbara
óvodavezető

Iskolai hírek

Megint elmúlt egy év, vagyis egy tanév. Ez most szokatlanul és furcsán fejeződött be.
Nem volt a megszokott pörgés, elmaradtak a második félév programjai: a kirándulások, a színházi előadások. Az iskola üresen állt, gyerekek nélkül, csendesen. Sokáig szívszorító volt nap, mint nap látni az üres tantermeket, az elcsendesült udvart, az elnéptelenedett falut.
A gyerekek otthon tanultak szüleikkel, a tanár nénik otthonról dolgoztak, mi Ica nénivel tartottuk a frontot az iskolában. Ő lelkesen súrolt, takarított, fertőtlenített, én pedig intéztem az iskola napi ügyeit, tartottam a kapcsolatot a szülőkkel és pedagógusokkal.
Reméljük, ezt nem kell többé átélnünk!
Sajnos még az időjárás sem érezteti velünk, hogy itt a nyár, a vakáció.

Június 16-án csak egy bizonyítványosztással zárjuk a 2019/2020-as tanév szorgalmi időszakát.
A szülőkkel közös pedagógiai munkánkat dicséri, hogy 18 tanulónk közül egy kitűnő és négyen jeles bizonyítvánnyal büszkélkedhetnek szüleiknek. Azért a többieké sem szégyellni való, csak kicsit több a négyes vagy egy-két hármas is előfordul benne. Pótvizsgára utalt tanulónk nincs.
Így köszönetet mondok először is a gyerekeknek, akik egész évben lelkesen dolgoztak és egy-egy próbatételnél tudásuk legjavát adták. Különösen azoknak a tanulóknak, akik az utolsó három hónapban is szorgalmasan tanultak, nem kellett noszogatni őket, hiszen tudták, hogy még nem a nyári szünet köszöntött be, csak egy különleges tanrend, melyben továbbra is kötelességeik vannak.
Köszönetet mondok a szülőknek, akik támogatását, segítségét és szeretetét végig éreztük, akik ebben az utolsó időszakban hol kétségbeesetten, hol elkeseredetten, de igyekeztek helyt állni, segíteni gyerekeiket, illetve a pedagógusok munkáját. A nyári szünet, remélem mindannyiunk életébe egy kis megnyugvást, kikapcsolódást és felhőtlen pihenést hoz.
És végül, de nem utolsó sorban köszönetet mondok kollégáimnak, ennek a kis csapatnak, melyben mindenki tudta/tudja, hogy mikor mi a feladata, önzetlenül segítette a másik munkáját, így mint egy jól megolajozott szerkezet, tökéletesen működött a tanév során.
A tanév végén minden tanulónknak és szüleiknek, pedagógus kollégáimnak kívánok napsütésben gazdag és gondtalan nyarat.

Kedves Negyedikesek! Életetek további szakaszában kívánjuk, hogy álmaitok beteljesüljenek, céljaitokat elérjétek, és kiegyensúlyozott, boldog felnőttekké váljatok!

Tiboriné Kardos Éva
intézményvezető-helyettes

Védőnő hírei

Kedves Epöliek!

Deérné Soós Helgának hívnak, és a kialakult járványügyi helyzetre való tekintettel 2020. április 1-jétől, ideiglenesen Epölön és Bajnán én látom el a védőnői teendőket.

Bár az idei tanév rendhagyó volt mindenki számára, eljött a várva-várt év vége, a jól megérdemelt nyári szünet. Gratulálok minden diáknak az eredményéhez. A szülőknek minden elismerésem, hogy sikeresen átvészelték ezt az időszakot, hiszen sokan, nem csak a szülői teendőiket végezték el, hanem még a gyermekeik tanulásában, tanításában is jobban ki kellett venniük a részüket, akár iskolás, akár óvodás gyermekről van szó. Mindenkit próbára tett ez a fokozott összezártság, ám bízom benne, hogy az együtt töltött idő hasznos volt a családok számára.
Mivel a karantén alatt sok időt töltöttünk a házban, ezért bátorítok mindenkit arra, hogy kiránduljon sokat a szabadban, menjen ki a friss levegőre. Felhívnám továbbá a figyelmet a D vitamin fontosságára, hiszen hazánkban minden ötödik ember D vitamin hiányos. A bezártság ideje alatt a táplálkozásunk és a testmozgásunk is megváltozott, ezért ideje, hogy erre is jobban odafigyeljünk. Fontos a bélflóra egyensúlya, ezáltal az anyagcsere megfelelő működése, ami energiát biztosít számunkra. Fontos, hogy figyeljünk a megfelelő folyadékbevitelre, ami lehetőleg víz legyen, részesítsük előnyben a fehérje tartalmú és rostdús élelmiszereket / szuperrostosak: körte, alma, banán, spárga, póréhagyma stb./, emellett a természetes és nyers élelmiszereket. A táplálkozáson kívül egyes szokásainkon is változtatni szükséges, többek közt a testmozgással és a szabad levegőn való tartózkodás megválasztásával összefüggésben.

Az anyák napja is rendkívüli körülmények között telt el, amiben lehet, hogy idén az apukák jobban kivették a részüket. Az apák napja az egyházi naptárban március 19-re, Szent József napjára esik, ám a legtöbben a világi naptár szerint június 3. vasárnapján köszöntik az édesapákat a világ több mint 80 országában. A családi együvé tartozás és egyenlőség napja is ez. Ne feledkezzünk meg viszonozni az apáknak is a szerető gondoskodást.

Végezetül szeretnék köszönetet mondani a lakosoknak a segítőkészségükért és együttműködésükért.

Deérné Soós Helga
védőnő

Háziorvos hírei

Kedves Epöliek!

A nyár beköszöntével engedjék meg, hogy néhány információt, tájékoztatást megosszak Önökkel.
A koronavírus járvány lecsengésével párhuzamosan a jogszabályban rögzítetteknek megfelelően változni fog az e-receptek kiváltásának menete. Továbbra is e-receptek kerülnek majd felírásra, ezeket azonban csak a beteg válthatja majd ki, illetve meghatalmazás ellenében meghatalmazott személy. A meghatalmazás beszerzéséről azonban érdemes időben gondoskodni, ugyanis vagy interneten az Ügyfélkapun keresztül, vagy Okmányirodában van lehetőség hivatalos meghatalmazási okmányt beszerezni. Aki erről nem tud gondoskodni, annak felírási igazolást tudunk majd kiállítani a felírt gyógyszerekről, ez átruházható, tehát hozzátartozó, ismerős továbbra is kiválthatja.
Ismételten lehetőség van a nem kötelező védőoltások beadására, így akik a kullancs által terjesztett agyvelőgyulladás elleni oltássorozatot megkezdték, vagy megkezdenék, illetve ismétlő oltásuk lenne időszerű, azok kérem jelentkezzenek.
Folytatódik a havonta 1 alkalommal a rendelőben történő vérvétel is, az első vérvételi időpont július 10-én pénteken reggel lesz, a vért Márti veszi le és viszi be a dorogi laborba. Akik szeretnének élni a lehetőséggel, előzetesen jelezzék, hogy a beutalókat meg tudjuk írni.
Az EESZT (Elektronikus Egészségügyi Szolgáltató Tér) szolgáltatásainak bővülésével lehetőségünk van arra, hogy a beteg laboreredményeit, vizsgálati eredményeit megtekintsük, azonban a laborvizsgálatok elkészültéről nem kapunk értesítést, vagyis az eredményt nem küldik meg a háziorvosnak, ha a beteg jelzi a vizsgálat elkészültét, akkor meg tudjuk tekinteni, hogy együtt átbeszéljük az eredményeket, azonban csak rendkívül indokolt, sürgős esetben tudjuk azokat kinyomtatni a beteg részére. A betegek maguk is meg tudják tekinteni, ki tudják nyomtatni leleteiket, ehhez azonban Ügyfélkapus regisztrációra van szükség, amit szintén az Okmányirodában kell kezdeményezni.
Szeretném tájékoztatni Önöket, hogy július 17 –től augusztus 2-ig szabadságon leszünk, ez idő alatt (2 hetes intervallum) kedden és csütörtökön a szokott időben lesz rendelés, bármilyen probléma, kérés, kérdés esetén készséggel állunk rendelkezésre, hétfőn, szerdán és pénteken azonban elmarad majd a rendelés, a készenlétet, sürgős esetben történő elérhetőséget a rendelő ajtaján és információs portálokon elérhetővé fogjuk tenni.

Kívánok mindenkinek önfeledt nyarat, tartalmas kikapcsolódást, kellemes pihenést!

dr Szigeti Judit
háziorvos

Kálmán Vivien fogalmazása:

A karantén

Nekem a karantén nem nehéz, igaz rossz, hogy nem tudok találkozni senkivel , de remélem hamar találkozhatunk. Így, hogy itthon vagyok sokkal de sokkal több időm jut játszani az állataimmal és a tesómmal. A házit meg kell írni de én nagyon élvezem. Azért a suli is hiányzik mert sokat bolondoztunk és játszottunk a szünetben. Viszont így, hogy nincs tesi sokat vagyok a szabadban. Persze így több időm jut olvasni, pihenni, tévézni stb. Mindenhol jó, de legjobb itthon.

Kálmán Noémi fogalmazása:

A karantén

Nem mehetek ki és nagyon hiányzik az, hogy a barátaimmal játszok. 2020. jún. 7-én elmentünk Siófokra, és fürödtünk. Azután haza mentünk kocsival, közben 3-szor elaludtam, 2 óra volt az út. Előtte április közepén elmentünk a bajnai tóhoz és sok állatot láttam: gyík, béka, sikló, halakat. Én alig várom, hogy vége legyen a karanténnak. Addig játszok a Vivi,vel és segítek anyának.

Kálmán Vivien

Csímár Erik fogalmazása:

A karantén

Amikor hallottam, hogy nem lesz tanítás akkor nagyon örültem mert azt hittem hogy nem kell írni (És) leckét írni, de kiderült hogy (mert) kell. És amikor meghallottam hogy apa nem jöhet haza Németországból nagyon szomorú voltam de két hónap után hazajött két hétre. Sokat voltunk együtt a Családdal akkor a két hétben.

Amúgy szoktam kint lenni anyával (vel) (és) néha segíteni, most sajnos már vége ment apa dolgozni és nem tudjuk (mi) hogy mikor jön haza.

Elkezdtem játszani a PUBG-val ez a játék már nekem minden napos, a haverokkal szoktam játszani Nekem nincs több történtem a karantén-ról én élvezgek de azért hiányzik egy kicsit az iskola.

Mészáros Kira fogalmazása:

Én és a karantén

A karantén számomra nem egy iskolai szünet. Sokat szoktam sétálni minden nap. Persze azért megtanulok (is) csak arra gondolkodom hogy: Ide is el fog érni a vírus? Ide is? És ha igen akkor mikor?

A napjaim:

Bár igen a napjaim elég unalmasak de van kivétel. Legtöbbet a családommal, a kutyámmal és a tanulással foglalkozom. Amúgy a napjaim általában úgy néznek ki: Felkelek, reggelizek, segítek anyukámnak, kimegyek az állataimra, tanulok, játszok a kutyámmal és gondozom az állataimat: legyen szó a kutyámról (vagy) mert a cicám nem igényel mást csak szeretet. Szóval kifejezem a kutyámat szeretetem (érintés nélkül is tudom a tekintetével az emberrel) még egy kicsit játszok vele aztán jön az étel is amit ő készített mert a macskám mindig tele akar enni és a kutyám megtanulja érteni hogy üljön le és várjon mert annál hamarabb kapja meg az ennivalóját de a cicám nem. Természetesen nem harapnak rám. A tanulás: A tanulásnál minél hamarabb nekikezdek hogy hamarabb végezzek és foglalkozhassak a többiekkel. Sajnos még új dolgok kipróbálásához nem volt időm de igyekszem.

Szeretném hogy mindenki vigyázzon magára és szeretteire remélem szabadjon hamar hogy Siófokra és a Balatonra mehessek el a nyáron. Vigyázzatok magunkra és tartsuk tiszteletben az időseket.

Rozbora Hanna fogalmazása:

3 hónap karanténban

Bekövetkezett a világban a koronavírus. De sajnos betört a mi kis országunkba. Ezért karanténba kellett menni.

Egy napom így telik, hogy felkelek, elbeszélgetek szüleimmel, tanulok, kimegyek a kutyámhoz és játszok vele. Így telik egy napom. Legtöbbet a tanulással foglalkozok és persze a kutyámmal. Így tanulok, hogy mindig a matekkal a nehezebbel kezdek. Általában az olvasás a következő. Utána pedig amihez kedvem van. A szabadidőmet azzal töltöm, hogy lemegyek az unokatestvéreimhez, Dominikhoz. Dominikkal ugrálni, gokartozni és kosárlabdázni szoktam. Sokszor elszoktam menni a Bencével biciklizni. Telmentünk a Szarkaberekbe Szarkaberekbe ami számomra újdonság és voltunk vittünk fel sonkát, virslit, szalonnát és sütögettünk. Kipróbáltam a gördeszkázást amit én még soha nem csináltam.

Így jól bírom a karantént. De néha még így is unatkozok.

Kedves Hírmondó olvasók!

Engedjék meg, hogy jelen számunkban Drengács Lászlóné (Feigel Ida) által készült, a családjában folytatott gyűjtésének részletét közöljük (további részletek a következő számban).
A XX. századi Epöl működését, szokásait mutatja be családjának elbeszélései alapján.
Remélem, írására a tősgyökeres epöliek nosztalgiával gondolnak vissza, a településre beköltözők pedig új ismeretekkel, a település közelmúltbeli történelmével, szokásaival gazdagodnak.
Ezúton szeretném megköszönni Ida néni munkáját és írását, melyet közread számunkra.

Üdvözlettel:

Tácsik Attila
polgármester

Készült:
Drengács László, Feigel István és Horváth Márton családjainak elmondott történetei és elmesélési alapján.

Úgy gondolom a családjaink múltja egyben a falu története is.
Hogyan éltek, szokásaik, milyen volt a falu, mit dolgoztak, hogy szórakoztak, udvaroltak, házasodtak.

A faluban mindig nagy volt az összefogás. Minden ház kivette részét az építkezések, felújítások, utak, járdák, árkok, ház körüli porták, közterületek rendbetételében és rendezésében. A bajbajutott családokat (tűzkár, vízkár, haláleset) segítették.
A ***halottak*** búcsúztatásánál, temetésénél szinte az egész falu részt vett, mivel úgy működtek, mint egy nagycsalád. Abban az időben, amikor még nem volt halottasház a temetőben, a halottakat a háznál ravatalozták fel, a temetés előtt vitték ki lovasszekéren (halottaskocsin), a sírhoz pedig szentmihálylován (ez négy helyen megemelhető, vihető, lábakon álló koporsótartó volt).
Az utolsó útján a falu lakói, a család és rokonság kisérték házától a sírjáig a halottat. A sírásást, a koporsó behelyezését és a behantolást a távolabbi rokonok végezték.

A falu ***kisbírója*** Tácsik István bácsi, aki a Móricz Zs. utcában lakó Tóth Mihály nagypapája volt, hangos dobszóval hirdette ki több helyen a tudnivalókat, hirdetményeket, felhívásokat. Minden hétvége szombatján a házak körüli portákat söpörni, takarítani kellett. Aki ezt elmulasztotta a kisbíró kidobolta név szerint, ez egy megszégyenítése volt a családnak.
A mai kocsma mögötti épületrészben, jól működő ***kemence*** állott, hosszú évtizedekig szolgálta a falu lakóit. Kezdetekkor az asszonyok otthon dagasztották és készítették el a kenyeret, meghatározott napokon (hetente kétszer) kenyeres kosarakba ide hozták megsüttetni (hozzáértő mesterember sütötte). A későbbiekben már pékek készítették és árulták a kenyeret és a pékárut.
A faluban hosszú évekig ***tejcsarnok*** működött. Ide vitték be a helyiek a tejet, ott kezelték és árusították. Ez először 1929-ben a mai orvosi rendelő helyén volt, majd a kocsma belső helyiségében, később pedig az Ulicskai híd lejárója mellett, a ma is itt lakó Majer Béláné házánál kapott helyet. A tejcsarnok vezetője és tejkezelője Horváth Sándorné (Galba Teréz) a ma is itt lakó id. Horváth Márton édesanyja, Horváth Istvánné anyósa, ifj. Horváth Márton, Horváth Tibor, Horváth István nagymamamája, Kondár Gábor dédnagymamája.
A ***vegyesboltot*** Epölön a Kozlik János és családja vezette. Nem csak a boltot, hanem ***kocsmát*** is üzemeltet a szövetkezetek alakulása előtt az 1900-as évek elején. Ez volt a falu másik kocsmája, itt is tartottak bálokat, mulatságokat. „Réza néni” féle kocsmának nevezték a feleségről Teréz néniről.

A mai bolt helyén volt ez az épület. Ez a ma is Epölön lakó Paxián Mihály és Molnár Róbertné, Paxián Györgyi családjáé volt. A legrégebbi kocsma, amiről tudomásunk van, az 1800-as évek második felében a falu kocsmája volt, melyet a legidősebb Wencz Imre családja üzemeltetett a Kossuth Lajos u. 40. sz. területén, az Ulicskai híd lejáratával szemben, ami ma is a Wencz család tulajdona.

Régen egész más volt a falukép, a házak elhelyezkedése, nagy porták voltak, széles bejáratokkal. Később ezek a porták megfeleződtek családtagoknak, házasulandó gyerekeknek adták oda és építettek a területre még egy házat. Így egy családtag a szülök közelében maradt, együtt gazdálkodtak, dolgoztak és idős korukra ők gondoskodtak róluk. Ez a terület elosztás és építkezési forma még ma is megtalálható, ahol kis bejáratrésszel, szorosan egymás mellé épült házak vannak. Például: a Faluház, Kossuth L. u. 11, a Kossuth L. u. 9, Kossuth L. 7. számú házak egy család a Knazovics család tulajdona volt. Későbbiekben a hosszú kertek megfeleződtek, lakóházak épültek be, így alakultak ki újabb utcák, terjeszkedett a falu.
A Wencz kocsma, működése idején a család is nagyobb, dupla területtel rendelkezett.
A bolt mellett az alsó részen az útkanyarulatnál nagyon kis paraszthház állott, mely az 1960-as évektől ***fodrászüzletként*** működött. Itt dolgozott a Bajnáról átjáró Madari Teréz, később már epöli fodrász lett, Flóriánné Hanzlik Katalin, aki a családi házukban kialakított üzletébe költözött át. Ő a ma is ott lakó Hanzlik Istvánné (Matild néni) lánya volt.
Külön ***hentesüzlete*** is volt a falunak. Az ulicskai lejáró mellett a 3 lakásos ház és Üveges János háza közötti épületben az Üveges Erika kisboltja helyén. Az üzlet vezetője a ma is itt lakó Izsó Ignácné (Ilonka néni) volt.
A most is működő ***kocsma*** épületéről annyit tudunk, hogy amikor a Hangya Szövetkezet 1920-ban alakult az épület már létezett. A későbbi ÁFÉSZ Szövetkezet üzemelteti, mint kocsma, italbolt. 1970-es években a belső bal oldali helyiség ***cukrászdaként*** működik. Itt helyben készített fagylaltot és heti egyszeri szállítással, rendelés felvétellel cukrászsüteményt is árultak. Az ÁFÉSZ alkalmazottjaként, hosszú évtizedekig ezt vezetik, Kondár Mihály és felesége Horváth Teréz (Misi bácsi és Terus néni), akik a tejcsarnokos Horváth Sándorné (lánya és veje) és az itt lakó Kondár Gábor (nagyszülei) voltak. A kocsmába vannak a nagy mulatságok és bálok. Minden ünnepen a nótázás, jó zene, jó hangulat. Itt kártyáznak, beszélgetnek, borozgatnak.
A későbbi években már nem csak otthon a családi házaknál vannak a ***lakodalmak***, hanem a kocsma és a kultúrház is helyet ad ennek az eseménynek. A mennyasszonyi háznál a lakodalmas készülődések első feladatai közé tartozott a vőfélybotok elkészítése. A szép egyedi kidolgozású botra elkészült a házilag otthon varrott vőfélykendő, melynek a szélére csipkét varrtak. Ezt felkötötték a botra a mennyasszony selyemszalagjával együtt. A tetejére piros alma és abba rozmaring került. A lakodalomba mind a két család részéről volt vőfély, így mindig ketten voltak, ők szervezték a lakodalom lebonyolítását, menetét.
A lakodalom előtti héten, feladatuk volt már a meghívott családokat felkeresni és az ifjú pár illetve a szülők nevében meghívni őket az esküvőre. Ahol fiatal lány és ifjú asszony volt, a meghívott a családban, ott ezek színes selyemszalagokat kötöttek a vőfély botjaira. Így mire a meghívásoknak vége lett, elkészült a szép, színes, díszes vőfélybot. Ezt a lakodalom után a vőfélyek legtöbbje megtartotta, emlékként megőrizte.
A vőfélyek vendéghívó versekkel érkeztek a családokhoz. Ebből 2 vers is megmaradt az utókornak.

Régebbi vers 1930-1940-1950-es évek.

Vendéghívás

Alázattal lépünk e hajlékba,
Ég áldása szálljon a benne lakókra.
A házi gazdától bocsánatot kérünk,
Hogy tisztes házában belépni merészelünk.
Jövetelünk okát, elmondjuk röviden,
Egy szép ünnepély van nálunk készülőben,
Melyre a családot általuk meghívja,
A vőlegény/mennyasszony (név) s az Ő tisztességes atyja.
Ki majd jövő szombaton a kedves (fiának, lányának)
S az Ő szerelmes jegybeli párjának,
A Községházánál és a falu Templomában tarja esküvőjét,
A saját házánál meg a menyegzőjét.
Ennek a szép napnak megüljük a torát,
Készíttet a gazda bőséges vacsorát.
Szíveskedjenek majd nála megjelenni,
A vacsora után a táncban is részt venni.
Jöjjenek hát el a jövő szombaton,
Kegyelmetek mi szívesen látjuk,
A lakodalmas háznál a többi vendéggel elvárjuk.

Későbbi vers 1960-70-es évek.

Vőfély vendéghívó verse

Szálljon Isten áldása erre a házra,
És a benne élők minden lakójára.
A ház gazdáinak minden jót kívánunk.
Vőlegény/mennyasszony (név) követeként Ő dolgába járunk.
A jövő szombaton lesz élete legfontosabb napja,
Akkor tartatik meg az Ő lakodalma.
Akkor esküsznek meg törvény, hit nevében,
Hogy vőlegényével/mennyasszonyával holtig békében éljen.
A kedves meghívott családot arra kéri szépen,
Jöjjenek el és vegyenek részt a z ünnepségen.
Esküvő után a lakodalmas házba,
A vendégeket bor, vacsora,
Utána reggelig tartó tánc, mulatozás várja.
Szerény kérésünk csak annyi, a meghívást elfogadva.
Kedves családjával, a lakodalmas háznál,
E szép napon, tessék megjelenni.

A faluban vőfélyek voltak az 1930-40-50-es években ***Révész Sándor***, Horváthné Mariska és Hidasi Bori nagypapája. A legidősebb ***Wencz Imre*** és ***ifj. Horváth Sándor*** (id. Horváth Márton testvére). Az 1960-70-es évek vőfélyei ***Muszela Imre, Villányi Imre, id. Horváth Márton, Tácsik Dezső, Tácsik Mihály, Üveges Márton, Barina Márton, Belkovics Géza, Drengács László, Schmidt Antal.*** Az 1980-as évektől fizetett (fogadott) vőfélyek (ceremónia mesterek) vették át ezt a szerepet.
A főzés sütés azonban még mindig a helyi asszonyok, a család a rokonság feladata. A falu ***legügyesebb asszonyai***, a nagyon jól főzni – sütni tudók, a lakodalmak szakácsnői és irányító segítői voltak. ***Wencz Imréné*** (Petőcz Mária), Wencz Imre, Csenkiné Wencz Mária, Tácsik György, ifj. Tácsik János nagymamája valamint ifj. Wencz Imre, legifjabb Csenki Mihály dédnagymamája. ***id. Csenki Mihályné*** (Üveges Franciska), Fáni néninek ismeri a falu, id. Csenki Mihály és Csenki Jolán nagymamája, a legifjabb Csenki Mihály dédnagymamája. ***Tanka Andrásné*** (Gregor Rózsi néni), később elköltöztek. ***Paxián Mihályné*** (Kozlik Vilma), Bindus néninek ismeri a falu, Paxián Mihály és Molnár Róbertné (Paxián Györgyi) édesanyja, Molnár Viktor és Molnár Gergely nagymamája. ***Vicze Istvánné*** (Erzsi néni), aki ma is a Hunyadi utca lakója.
Az 1980-90-2000-es évek lakodalmainak a szakácsnője. Itt már nem csak a hagyományos ételek-húsleves, káposzta, pörkölt-készült, hanem a húsok, sülthús, rántott húsok több változatai is. Az aprósütemény, linzerek, krémmel töltött lapok, a krémes piskóta jellegű sütemények, torták nagy mennyiségben készültek a lakodalmas házaknál, Erzsi néni hozzáértő irányításával. Előtte egy héttel már sütnek az asszonyok. A meghívott családok egy tyúkot és a sütéshez, a hozzávalókat viszik a lakodalmas házhoz. A falu tartja még azt a régi szokást, hogy a menyasszony és a vőlegény az esküvőről visszatérve, az utcán süteménnyel és borral kínálja a falu lakóit, a nézelődő tömeget. Aki csak ráért, elmegy megnézni az ifjú párt, osztozik örömükben. Ez nagy hagyomány volt a faluban, az összetartozást mutatta. Éjjel a lányok és legények elmentek a lakodalmasház ablaka alá ***leskelődni***. A gazda (a szülők voltak), akik a lakodalmat rendezik, kivisz süteményt, innivalót az összegyűlteknek, vendégül látja őket. Jó hangulat kerekedik, volt rá példa, hogy az utcai ablak alatt nagyobb nótázás volt, mint bent a lakodalomban. A házigazdák (a szülők) a reggel haza induló vendégeknek süteményt csomagoltak. A lakodalomra állatokat tartottak, így a hús saját feldolgozású, a kertben megtermelik a hozzávalókat, és szinte minden háznak van bora és pálinkája. A régi lakodalmak süteményei, keltkalács jellegűek, a kemencékben sütötték. A későbbiekben már a linzerfélék is megjelentek, ezeket már a tűzhelyek sütőiben készítik. A lakodalmi szokások még ma is élnek. (Menyasszony kikérés, búcsúztatás, menyecsketánc.)
A ***Farsang*** nagy mulatozással telt, három napig tartott, a tél búcsúztatás és a tavasz várás jegyében.
A ***Húsvét*** nagy előkészületekkel kezdődött, takarítás, meszelés, sütés, nagy vendégvárás, hiszen Húsvét hétfőn a legények és a fiúk házról-házra jártak locsolni, az asszonyokat és a lányokat. Délután már a kocsmákban nótáztak, este pedig a bálokban mulattak. A locsolásért a legények kalácsot, süteményt, innivalót és piros tojást kaptak. Kedd reggel a lányok visszamentek a legényes házakhoz ***subrikálni***, megköszönve a locsolást. A ***subrikálás***: egy hajlékony könnyű vesszőbottal a lány meglegyintgeti a fiú lábát (kicsit megütögeti). A legényes házak is vendégvárással készültek, kínálással fogadták a lányokat.
Májusfát a legények a kocsma elé, május 1-je reggelére állították, előző éjszaka, ez a falu májusfája. A lányos házhoz, az udvarló legény barátaival állítja a májusfát. A hónap utolsó napján, május 31-én este bontják le a legények. A fa tetején egy üveg bor és színes szalagok vannak. Az elbontás után a lány és szülei vendégül látják a legényeket köszönetképpen. Még nekem is volt májusfám állítva, az 1970-es évek elején, ez még szokás volt.
Szerenád: A lányos ház ablaka alatt a legények sötétedés után hegedűkísérettel szép nótákat énekelve szerenádot adtak. Ezzel jelezte a legény a lányhoz való közeledését, az érzelmei kifejezését, az udvarlási szándékát. Ha a lánynak tetszett a fiú, az ablakban gyertyagyújtással jelezte, hogy elfogadta a szerenádot, vagyis a közeledését. Az 1970-es évek elején az én párom is szerenádozott az ablakom alatt. Ekkor azonban már hagyományőrzés volt a faluban, feleleventett szokás.
A szerenádoknak külön nótái, dalai voltak.

Az epöli búcsú: Elmondható, hogy a környékbeli falvak közül, Epöl tartotta és ünnepelte meg a legjobban ezt a napot. A templom védőszentje, Keresztelő Szent János születésének az ünnepe, mely június 24-re esik. Az ehhez közeleső vasárnapon volt megtartva ez a nap. Már a szombat is jó hangulatú készülődéssel telt, sütés, főzési előkészületek, vendégvárás. A legények a kocsma udvarba, kivágott fákból, tetejére szedett zöldágakkal, nyitott színt készítettek, ezek voltak a mulatságok helyszínei. Ez volt a falu legnagyobb ünnepe. Ekkor jöttek haza az elköltözött családtagok vendégségbe, de nem csak a szűk család, hanem még az idősebbek testvérei, azok családja, unokái is. Így egy-egy háznál igen sok vendég volt. Délelőtt a szentmisén vettek részt, délbe ünnepi ebéd, délután elmentek a búcsúba, ahol árusok voltak, később már hinták is. A legény a ***kiszemelt*** (kiválasztott) lánynak ***búcsúfiát*** (ajándékot) vett, ezzel jelezve, hogy tetszik neki a lány. Délután az udvarokon kiülve nótáztak, beszélgettek. Este mentek a bálba. A búcsú kedd reggelig tartott. Azt tartották az epöliek,

hogy a búcsú első napja és a bál is, az idegen vendégeké volt. Sokan voltak, akik csak hétfőn utaztak vissza, részt vettek a báli mulatságban. A hétfő az epöliek ünnepe volt. Kedd reggelig táncoltak. Akik munkahelyen dolgoztak, hétfőre és keddre szabadságot vettek ki. Hétfőn még a bolt sem volt nyitva. Igazi jó hangulatú ünnep volt, ehhez hozzájárult a jó idő, hiszen ekkor nyitott színek, féltetők alatt lehetett megrendezni. A jó zene biztosította hangulatot és a mulatni, táncolni szerető emberek.

Szüreti mulatságok: Délután az utcákon feldíszített lovas-kocsis szüreti felvonulás, a lányok és a legények szép ünnepi parasztruhába voltak felöltözve. Este mentek a bálba. A bálterem mennyezete tele volt tűzdelve szőlőfürtökkel, erre a ***csőszlányok*** vigyáztak. A legények ***lelopták*** a fürtöket, ha a csőszlány elkapta, büntetést szabott ki rá. Ez egy vidám, játékos helyi szokás volt.

A faluban a ***sváb*** és ***tót*** származású családok jelenléte miatt igen érdekes kiejtésű keresztnevek voltak, és még ezek becézett változatai is megjelennek. Ezért volt így elnevezve a Kozlik féle kocsma a feleségről „Réza néni" kocsmájának. Az én anyai dédnagymamám, a többségében tótok lakta Mogyorósbányáról jött férjhez Epölre, a Knazovics családhoz. Ő és a nagymamám még beszélik a tót nyelvet. Az anyukám már csak részben, de nagyon érdekes, hogy a rokonságban tótul elhangzó beszélgetést megértette. A tót és sváb lányok és legények a magyar családokba beházasodtak. A saját kultúrájukat, szokásaikat is hozták magukkal és nem csak a családba, hanem ez a falu életébe, szokásaiba is megjelenik.

<u>Leggyakrabban előforduló férfi nevek:</u>

Tóni bácsi –Antal; Franci – Ferenc; Johan, Johanesz bácsi – János; Jozef bácsi – József; Stefán - István, amit a falu ***csefán***-nak ejt. Így az én nagypapáimat is pl. Feigel Csefán és Knazovics Jozef bácsinak ismerte a falu.

<u>Női nevek:</u>

Réza, Rézi – Teréz; Fáni néni – Franciska; Bözsi, Bözske, Örzse, Líza néni – Erzsébet;
Julcsa néni –Julianna; Bindus néni – Vilma; Száli néni – Etelka;
Marisa, Mara, Marcsa néni – Mária

Az apai dédnagypapám Feigel Márton 1853-ban született, házasságot köt 1877-ben, feleségével 10 gyermeket neveltek. Az elsőszülött és az utolsószülött gyermek között 15-20 év korkülönbség is van. Nagypapám 1891-ben született, 1919-ben házasodott, feleségével 5 gyermeket neveltek. Az első és az utolsó gyermek közötti korkülönbség 12 év. Apukám 1923-ban született, három év hadifogságból hazatérve, 1948-ban kötött házasságot az anyukámmal. Itt már átlagosan 2-3 gyerek van a családokban. Ezek az évszámok azért fontosak, hogy így a leírt történteket el tudjuk helyezni az időben. Dédnagyszüleink házasságkötéséhez igazodva kb. ***150*** évet megyünk így vissza és idézzük fel a múltat. Látva, hogy milyen nagycsaládok éltek ekkora faluban.

A ***házasságok*** akkor még egy életre szóltak. Igaz volt a fogadalom „jóban, rosszban, holtomig-holtodiglan". A mondás „ásó, kapa, nagyharang" válasszon el bennünket. Azonban nem minden házasság alapja volt a nagy szerelem. „A földek és a vagyon is házasodott", mesélték az öregjeink. A módosabb családokba nem hagyták beházasodni a szegény parasztcsaládok legényeit és leányait. Mondván ***„nem hozzánk illő"***. Inkább elfogadtak egy ***komendált***, ez annyit jelent: ajánlott(kinézett) legényt vagy leányt. Összehozták őket ismerkedés, udvarlás céljából, ezek a barátkozások legtöbbször házassággal végződtek. Rábeszélés miatt is, pl. „hogy a szerelem is majd idővel megjön". Ilyen azonban kevés volt, legtöbben szerelemből ismerkedtek, házasodtak. Maguk teremtették meg a kis vagyonkájukat, esetleg a családoktól egy-egy darab földet, valami jószágot (állatot) kaptak az induláshoz. Nászajándékba a rokonságtól használati tárgyakat. Nagyon szegényesen éltek.

A környéken nincs ***orvos***. Ezért csak a módosabb családok tehették meg, hogy lovas kocsival távolabbra elvigyék a betegeiket. Ha a szülésnél komplikáció lépett fel, az anyák nem élték túl, meghaltak. A csecsemőhalálozás is nagy számban fordul elő, még az 1940-es években is. Azokat a betegeket, akiket esetleg gyógyítani lehetett volna, azok is meghaltak, mert nem volt pénzük a családoknak az orvosi ellátásra, a gyógyításra és az orvosságokra. Csak a gyógynövények ismeretében és házi praktikákkal tudtak otthon gyógyítani. Voltak jobban hozzáértő, idősebb, tapasztaltabb asszonyok a faluba, akik ezt segítették.

Több özvegy volt a faluba, a férfiak legtöbben a háborúba haltak meg, a nők pedig a szülésbe. Ezek az özvegyek újraházasodtak, hiszen az árván maradt gyermekekről gondoskodni kellett. A közösen született gyermeket és a házasságba hozott gyermeket ***féltestvérnek*** mondták, mert csak apai vagy anyai ágon voltak testvérek.

A faluban nemcsak a férfiak dolgoztak sokat, nehéz fizikai munkát, hanem az asszonyok is. ***Egy parasztasszony napja:*** Korán kel, ellátja az apró állatokat, ha szükséges, a nagyobb állatokat is megeteti. Megfeji a teheneket, elrakja a tejet, készíti a reggelit, és a gyerekeket az iskolába. Műveli a kertet, ültet, kapál, szedi a termést. Tüzet rak a rakott sparheltbe (ez olyan, mint egy kemence). A későbbiekben már vasból készült sparheltek voltak (sütővel rendelkező tűzhely). Délre megfőzi az ebédet, levest mindig főz, pillanatok alatt készít rétest, keltkalácsokat, buktát, krumplis pogácsát, gyúrt-, nyújtott tésztákat. Ebédeltet, ha a férje távolabbi földeken dolgozik, kiküldi az ebédet a nagyobb gyerekekkel, vagy ő viszi ki. Mosogat, mossa a ruhákat kézzel a teknőben, takarít, gondozza a gyerekeket és az öregeket a családba. A vizet a közkutakról (nagykutakról) hordják és melegítik. Gyakran meszel a kormosódó falak miatt.

Simítja a kis paraszthaz talaját, ezzel egy keményebb réteget ken rá, így könnyebb söpörni, nem porol annyira. Ez a simító anyag sárgaföld, víz és pelyva keveréke. A pelyva az aratásnál, a cséplésnél keletkező melléktermék, a gabonaszemeknek a magháza. Töreknek is hívták. A teheneknek kis mennyiséget a takarmányukba is kevertek ebből. Varrnak, szőnek. A tejből túrót, tejfölt, vajat készít. Vacsoráztatja a családot. Nagyobb munkáknál, pl. kapálás, betakarítás, ők is kimennek a határba lévő földekre dolgozni. Segítenek a szőlőbe kapálni, kötözni. Ha nincs kire hagyni a kisebb gyerekeket, viszik magukkal, ott árnyékos helyre letéve figyelnek rájuk. A földeken a kicsiket ***hinnaágyba*** teszik, ez 3 db vastag faág leszúrva a földbe, a felső részét egymással összekötik, erősen ide rögzítik a hamvaskába bekötött gyereket. Úgy lehetne elképzelni, mint egy bográcsa tartóvassal. A ***hamvas*** nagyon erős anyagból, négy sarkán hosszú kötőkkel, háton hordható, tehercipelésre szolgált. A vállra és derékra volt felköthető. Az asszonyok sokat használták zöldségek, gyümölcsök behordására. Egy tiszta, csak erre a célra használt ***hamvaskába*** a kisgyerekeket feltették a hátukra, így vitték például a földekre. Szőlőbe, ha dolgoztak, gyümölcsfákra feltett ***hamvaskába*** belekötött kisgyerekek jó nagyokat aludtak a friss levegőn. A gabonák aratásakor, a szemek cséplésénél mindig dolgoztak az asszonyok is.

Aratás: a férfiak kaszával levágják a termést, a lábon álló gabona szálat. Az asszonyok ***markot*** szedtek, egyirányba szépen elhelyezve összeszedik a levágott szálakat. A gyerekek kötelet terítettek a földre, ezt a család már előre házilag megfonta, elkészítette. Így a termés szépen összekötve, ***kévékbe*** rakva került be a csépléshez. A cséplésnél választódik szét a szem (a mag) a szártól.

Ha több túró, tejföl, vaj készült a házaknál, volt eladni való, pl. tojás, bab, ezt az asszonyok a hátukon fonott vesszőkosarakba, gyalog vitték át Sárisápra eladni. A kőbánya mögötti hegyen gyalogút vezetett át Sárisápra. Távolabbra lovaskocsikkal közlekedtek, vonathoz Piliscsaba irányába mentek, Tinnye

környékén volt egy állomás. Epöl-Bajna között Wágenszommer Gyuri bácsi, kocsis, akinek hintója is volt, ő hozott és vitt embereket, pl. házasulandókat, akiknek Bajnán kellett, hogy polgári esküvőt kössenek. A papot, hozta-vitte misére, temetésre, a halottakat (halottaskocsin) a temetőbe.
A vasárnapokat mindig nagyon megtartották, szép ruhákba öltözve misére járva, délután közösen nótáztak, a férfiak kártyáztak, borozgattak, az asszonyok is összegyűltek, jó időbe ültek a házak előtti kis padon, beszélgettek. A ***berendezési tárgyakat*** az ügyesebbek elkészítették. A megörökölt tárgyakat hosszú évekig használták. Csak akkor dobták ki, ha teljesen szétesett vagy javíthatatlan volt. Az ágyakba az asszonyok vászonból zsákot varrtak (ezt szalmazsáknak, ***trózsáknak*** nevezték), hiszen a legtöbben szalmával töltötték meg, de volt olyan is, aki kukoricacsuhéjjal. Ez az ágyak betétje volt, ezen aludtak, feküdtek. Ezt jól tisztán tudták tartani az asszonyok, mert gyakran kidobták a régit, és feltöltötték az újjal. A párnákat (dunna), ***dunyhákat*** is ők varrták, töltötték meg tiszta tollal. Volt, hogy meg is mosták és szárították a tollat. Az erre a célra használt kacsa-, libatoll, az állatok vastag nagy tolla alatti apró pihés rész. ***Megkopasztották*** őket, ez könnyen kijött, mert hullajtották, hiszen nőt helyette a másik. A tollat szellőztették, kezelték, eltették télire. Télen az asszonyok 5-10-en is összeállva jártak egymáshoz ***tollat fosztani***. Ez abból állt, hogy a tollszál jobb és bal széléről lehúzták a pihét, a középen lévő toll kemény részét kidobták. Ezek az esték jó hangulatba teltek, a fiatalabbak szerették hallgatni a jó kis meséket, múltidéző történeteket. Az este végén mindig meglettek kínálva az asszonyok, pl. pattogatott kukorica, főtt kukoricaszemek, aszalt gyümölcs, befőtt, kompót, kalács, tea, forraltborral. Még egy ilyen eseményre összejöttek az emberek, ősszel a kukoricát levelestől törték le a földeken. Így szállították be lovaskocsikkal, ezt is úgy mondták„kukoricát fosztani ültek össze". Itt már a férfiak és a nagyobb gyerekek is segítettek. Ez a letépett kukoricalevél belső szép része került bele az ágyak fekhelyeibe (kukoricacsuhé).
Kis helyen éltek a családok, sok gyerekkel, öregeket ápolva, sárfalakból készült, nádfedeles kisházakba, nagyon szűkösen voltak. Gondot okozott a „hol-alvás", a gyerekek többen aludtak egy ágyba. A szép sarokpadok úgy készültek, hogy éjszakára összetehetők voltak, így fekhelynek is használták. Jó időkben az öregek istállókban elkészített fekhelyeken aludtak. A legények a pajtába és a szénapadlásokon. Ezek udvarlás, randevúk találkahelyei is voltak. A későbbiekben, már mikor nagyobb házak épültek, megjelenik a szépszoba, vendégszoba, melyet tisztaszobának is hívtak. Ez általában a hosszú paraszthéz első szobája volt. Felágyazva, már szebben bebútorozva, itt tartották a férjhez menő lányok elkészített "staférungját", a kelengyét, amit a házasságba visz.
A gyerekeket már korán befogták a házak, porták, állatok, földek, betakarítások körüli munkákba. A nagyobbak vigyáznak a kisebb testvérekre, a lányok egész fiatalon már főznek, takarítanak, részt vesznek az asszonyok mindennapi munkájában. Így már fiatalon elkezdik őket az életre és a munkára nevelni.

A mai focipályát, ***libamezőnek*** hívták. Az állatokat kint legeltették a réteken és mezőkön. Ez a terület volt alkalmas a libáknak, a patakban folyó bőséges víz miatt, a legeltetésükre. A legeltetés úgy volt megszervezve a nagyobb állatoknál, hogy reggel a ***gulyás*** (pásztor ember, aki vigyáz a csordába hajtott nyájra) és segítsége, kutyákkal, trombitaszóval végig ment a falun, az udvarokból sorba kiengedik az állatokat, pl. teheneket, kihajtják a legelőkre, egész nap legeltetik, itatják, vigyáznak rájuk, és este vissza hajtják a faluba a házakhoz. Később már a családok maguk legeltetnek, általában a gyerekek, fiatal lányok, fiúk végzik ezt a munkát.
1930-as években Epöl-Bajna között, a most is ott álló épületek helyén működött a Kinizsi malom, ahol őrölték a lisztet. Csenki Misi bácsi és az apósom, id. Drengács László fiatal legénykorukban már itt dolgoztak, nehéz fizikai munkát, zsákoltak. Bajna felé továbbhaladva, a mai lovastanya helyén, 1950-60-70-es években Morvai Károly és családja lakott, akik egész életükben órák javításával és varrógép alkatrészek készítésével foglalkoztak. Epölön a sportöltöző melletti 2. ház udvarán a ma is ott álló kisház ***kovácsműhely*** volt. A faluban lakó Vágenszommer Tamás és testvére, Schmidtné Vágenszommer Erzsébet nagypapája Vágenszommer Sándor kovácsmesterként dolgozott benne. Az előző lakók a Feigel család, akik ezen a területen éltek és dolgoztak. A mi dédnagypapánk, aki az Epölön lakó Bokros Géza és Bokros Gábor dédnagypapája is, Feigel Márton, szül. 1853-ban, Epölön, ugyanebben a műhelyben ***kovács-mester*** volt. Az üknagypapánkról is tudjuk, id. Feigel Mártonról, szül. 1820-ban, hogy ebben az udvarban lakott és dolgozott, a feljegyzésekben a falu kovácsaként említik.
A faluban még egy kovácsról tudunk, Rubner Rudolf kovács-mester, aki az itt lakó Kara László és Izsóné Dömötör Katalin nagypapája, Daróczi Adrienn (Izsó Adri) dédnagypapája. A műhelye Izsóné, Hunyadi u. lakásánál volt. Uramovszki András, az itt lakó Hajdler Jánosné (Klári néni) édesapja és Tácsik Zsolt felesége, Sörös Mártinak a dédnagypapája, színes drótokból szép üvegeket, demizsonokat font. Fiatal házas korunkból, én még mindig őrzöm András bácsi ajándékát, a demizson üveget és egy varrós kosarat, melybe az 1976. évszám bele van fonva, máig ebben tartom a tűket és cérnáimat. Ugyan ilyen szép fonásokat készített a faluba Hajdler Sándor bácsi is. Id. Tácsik Imre, az ifj. Tácsik Imre édesapja, Tácsik Mária Éva nagypapája és a családjukhoz tartozó Petőcz János és testvére Petőcz István vesszőkosarakat fontak.
Flórián István volt a cipészmester a faluba, a felső buszmegálló melletti házban élt és dolgozott. Üveges Sándor bácsi cipők javításával foglalkozott. Ő Tácsik Zsolt nagypapája, Kondár Gábor dédnagypapája volt. Kramli József és családja asztalos-bognárként dolgoztak, később elköltözött a család. Bakó Károlyné (Juli néni) háza helyén laktak. Üveges István, (akit a falu Üveges Csefán bácsinak ismert) Vibling Lajosné, Hulmanné Debreczeni Rózsika nagypapája, Albertné Vibling Éva dédnagypapája és Bíróné Albert Dóra üknagypapája volt. A Petőfi téri házuknál lévő asztalos műhelyben asztalosmesterként dolgozott és lovaskocsik javításával is foglalkozott. Id. Dömötör István kútásó-kútfúró, aki Kara László nevelőapja, Izsóné Dömötör Katalin édesapja és Daróczi Adrienn(Izsó Adri) nagypapája. Vele együtt dolgozott Vicze László, ő is mint szakember. Tetőfedő, ácsmester Galba József, az apai nagymamám testvére, az apukám keresztapja.
A falu ***kőművesei***: a legidősebbek a sárfalas, vályogtéglás házak építéséhez nagyon értettek.

- Belkovics József – Belkovics Gyula bácsi és Hanzlik Józsefné (Vali néni) nagypapája, Belkovics László és Hanzlik Sándor dédnagypapája, Belkovics Attila üknagypapája
- Novoszádszki András – Révészné Novoszáczki Andrea dédnagypapája
- Pap Ferenc – Pap Ferencné (Ilus néni) férje, Tóthné Pap Ica apukája, Fábiánné Tóth Bea nagypapája
- Schmidt János (Móricz Zs. u. lakott, nincs senkije a faluba)
- Dubas Zsigmond,
- Magony Ferenc
- Üveges János (Jenőkének ismerte a falu), a Petőfi tér 1-be lakott. (Markujék mellett)
- a Csokonai utca 1-ben lakó Vibling Lajos
- a közülünk eltávozott Drengács László

Bakó Károly (Bakó Károlyné Juli néni férje) villanyszerelő, a kutakban a vízellátást biztosító villanymotorok javítását is végzi, nagy hozzáértéssel. Hajdler István szobafestő-mázoló (az itt lakó

Hajdler Istvánné, Erzsike férje volt). Ifj. Schmidt József, a Móricz Zsigmond utca lakója cirokseprűket tud kötni, készíteni. Édesapjától, id. Schmidt Józseftől tanulta a szakmát, az apukája szabadidejében ezzel foglalkozott.

Akik a faluban a jó hangulatot biztosították: **Hajdler János** hermanikált, Kender Tiborné (Ilonka néni) édesapja, Hajdler Jánosné (Klári néni) apósa, Hajdler Istvánné (Erzsike) apósa. **Id. Novoszádszki György** (Révészné Novoszáczki Andrea) nagypapája, aki hermanikált és a későbbiekben, amikor már összeállva zenélnek, dobolni is tud, így a helyi „kiszenekar" dobosaként is emlegették.

Nagyon szépen ***varrnó*** asszonyok és varrónők a faluban:

- Király Béláné (Vibling Juli néni), itt lakó Hanzlik Istvánné (Matild néni testvére).
- Üveges Lajosné (Feigel Marisnak ismerte a falu), Kara Laci házának előző tulajdonosa, az én szomszédom volt.
- Hajdler Istvánné (Erzsike), ma is az Arany János utca lakója.
- id. Csenki Mihályné, (Mike Jolán), Csenki Mihály és Csenki Jolán édesanyja. A legifjabb Csenki Mihály nagymamája, aki szabadidejében nekem is a gyermek és fiatalkori ruháimat kiszabta, megvarrta és elkészítette.
- Tóth Gyuláné (Pap Ica), aki még ma is többmint 50 éve varr a falunak. A középületekbe, iskola, templom, plébánia (függönyök, terítők, műsoros szerepléshez kellékek, ruhák) őrzik majd keze nyomát.

A ***postát*** Domokos Edéné (Ági néni), a faluban lakó ifj. Domokos Ede édesanyja évtizedekig működtette, mint postamester, a ma is ott lakó családja házánál a Móricz Zsigmond utcában. Nyugdíjazása után menye, Domokosné Izsó Ágnes végzi ezt a munkát. Sok évig postai kézbesítő Debreceni Gyuláné, az itt lakó Hulman Imréné (Debreczeni Rózsika) és Vibling Lajosné (Juliska) édesanyja, az Albertné Vibling Éva nagymamája és a Bíróné Albert Dóra dédnagymamája, aki a nyomdokaiba lépve, ma is a falu postai kézbesítője. Hosszú évekig ugyanezt a munkát végezte a postán Hanzlik Józsefné (Vali néni), aki a Petőfi téren lakik. A ma is itt lakó Mike Ferencné (Magdi néni) több évtizedeken át látta el a falut zöldséggel, gyümölccsel. Eleinte épület hiányában a kocsma mellett felállított fabódéból árult, később a tűzoltó szertár melletti kisboltban. Üveges Jánosné (Erika) is kisboltot üzemeltetett a régi hentesüzlet helyén az Ulicskai lejáró út mellett.

Az epöli óvoda konyháján főztek, és a közétkeztetésben dolgoztak:

- Tanka Józsefné (Kégli Matild néni)
- Mike Lőrinczné (Úzvölgyi Mária)
- Penderné Fábián Mária
- Horváth Istvánné (Mariska néni)
- Mészáros Istvánné (Nusi)

Közülük a még itt lakó Horváth Istvánné és Mészáros Istvánné még ma is a falu ünnepein sütnek, főznek. Így még mindig fogyaszthatjuk a kezük által,oly finomra elkészített ételeket, ezért hálás nekik a közösség. Jó, hogy a faluba vannak még ilyen ügyes asszonyok, akik még felvállalják a nagyobb létszámú étkeztetéseket.

Katonaság: A fiatal legényeket összeírták, sorozásra kellett menniük, mely alkalmassági és egészségügyi vizsgálatból állt. Aki itt alkalmas volt, ekkortól katonakötelessé vált. Általában már 18 éves kortól behívták katonának. A katonai szolgálati idő kezdetekkor 27 hónap volt, ezt folyamatosan csökkentették 24, 18, 12 hónapra. Aki távolabb volt katona, pl. határőr Sopron környékén, ritkán, keveset jöhetett haza, 3-4 hónap is eltelt, hogy nem találkozott a családjával. Magántelefonok még nem voltak, így csak postai levél és a csomagküldés volt az egyetlen kapcsolattartási lehetőség. Közlekedni nehéz volt, távolsági buszok nem voltak, vonatokon többszöri átszállással lehetett utazni, sok időt vett igénybe, így nem lehetett megjárni az oda-vissza utat egy nap alatt. A katonák általában 3 napra kaptak eltávozási engedélyt, így az 1. nap estéjére értek haza, 2. nap voltak otthon és 3. nap kora reggelén már menniük kellett vissza.

A személygépkocsik nagyobb számban az 1970-es évek elején jelennek meg a faluban, ekkortól van lehetőség újak vásárlására és a használt autók beszerzésére.

Az 1970-es évek elején közigazgatási átszervezés indult, a „községek összevonása", Epölt Bajnához csatolták. 1973. január1-től Bajna székhellyel alakult meg a Közös Községi Tanács. Epöl tagközségként szerepel, Tanácsi Kirendeltség működik. 1989. január 1-től szűnik meg a Közös Tanács Bajnával és lesz önálló újra a falu.

1989-ben alakul az Epöli Búzavirág Népdalkör, az asszonykórus a faluba.

1998-as év az Epöl címer és a faluzászló avatásának éve volt.

Epölről írott történelem alapján az első feljegyzések ***1225***-ben jelennek meg. Így Epöl ***2025***-ben a ***800*** éves fennállását fogja megérni.

Epöl, 2020. február 25.

Drengács Lászlóné,
Feigel Ida

Kedves Epöliek!

Engedjék meg, hogy az alábbiakban néhány sorban beszámoljak az Epöli Értéktár Bizottság idei rendezvényeiről. Sok programot a járványhelyzet miatt el kellett halasztanunk, azonban úgy gondolom, hogy ezen időszaknak is megvolt a maga pozitív vonatkozása, hiszen sok család járt el kirándulni, és fedezte fel, hogy milyen szerencsések is vagyunk, hogy itt lakhatunk.

Az idei évben ennek ellenére már 2 eseményünk volt:

- Június 6-án ifj. Üveges Márton ötlete alapján a fájdalmas trianoni „békeszerződés" 100. évfordulóján egy teljes epöli határt megkerülő, 20 km-s emléktúrát szerveztünk Kovács Gábor vezetésével és felejthetetlen történeteivel, ahová majd 40-en jöttek el családostól. Örömmel láttuk, hogy a falu lakóinak nagyon fontos volt ez a kerek évforduló, ezért több megemlékezés is volt településünkön (csütörtökön szentmise és utána következő megemlékezés, aznap este a Sportpályán őrtűz gyújtás, valamint a túra előtt Polgármester úr beszéde és koszorúzás). Nagyon fontos látni, hogy minden korosztály képviseltette magát valamelyik rendezvényen, ami egy ilyen kis település esetén páratlan dolog.
- Június 23-án az epöli búcsú alkalmával megtartottuk szokásos éjszakai „SZENTJÁNOSBOGÁR" túránkat Keresztelő Szent János iránti tiszteletből, amin a hétköznapi dátum ellenére is szép számmal vettünk részt.

Az idei évre is van még néhány rendezvénytervünk:

- július 10-12. III. Sátortábor a Kákás-tónál (Molnár Gergely vezetésével)
- augusztus 1. „A torkolat felé" kerékpáros túra a Táti szigetekhez
- december 30. Extremo Anno évbúcsúztató éjszakai túra
- III. Epöli fotópályázat

Az ősz folyamán pedig kiválasztjuk és kitermeljük a Szarkaberek tetejére, a falu 800. évfordulójára tervezett kettőskereszt fájának anyagát és annak szárítását megkezdjük.

Tervezünk még karbantartási napot a Tájházban és ha minden jól alakul, akkor idei évben az udvar egy hidasóllal és góréval bővül. A „Belkovics-ház" pincéjének kitakarítást a frissen megalakult Epöli Kert és Borbarátok Egyesületével közösen tervezzük.

Ezúton kívánok mindenkinek jó egészséget, szép nyarat!

Őszinte tisztelettel:

Molnár Viktor
Értéktár Bizottsági Elnök